

byopovrezhdenyy kozhy u dubyl'nykh materyalov [Biocidal additives and methods for preventing bio-damage of skin and tanning materials].” Conference materials collection Ecological problems of biodegradation of industrial, building materials and industrial wastes, Penza.

8. Maistrenko, L. A. and O. A. Andreyeva. 2012. The influence of liquor finishing by using polymers on the quality of dyeing and the most important properties of leathers. In *Engineering and methodology of modern technology*, edited by G. Paraska, and J. Kowal. 24–33.

9. Andreyeva, O., Nikonova A., and L. Maistrenko. 2017. “Investigation on Polymer-Mineral Tanned Leather Properties.” *Solid State Phenomena* 267: 98-102.

10. Horbachov A.A., Kerner S.M., Andreyeva O.A., and O.D. Orlova. 2007. *Osnovy stvorenniya suchasnykh tekhnolohiy vyrobnytstva shkiry ta khutra [Fundamentals of creation of modern technologies of leather and fur production]*. Kiev: KNUTD.

УДК 338.486:336.221(477)

ОСОБЛИВОСТІ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ ТУРИСТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ

Папп В. В., Бошота Н. В.

FEATURES OF THE SYSTEM OF TAXATION IN TOURIST ENTERPRISES IN UKRAINE

Papp Vasyl, Boshota Nelia

Стаття присвячена дослідженню питань удосконалення оподаткування туристичного бізнесу в Україні. У роботі розглянуті сучасні тенденції розвитку сфери туризму в Україні, виявлені особливості її оподаткування, запропоновані рекомендації з модернізації системи оподаткування підприємств сфери туризму з урахуванням світового досвіду.

Ключові слова: оподаткування, конкурентоспроможність, підприємство, сфера туризму, податкова система, туроператор, турагент.

The impact of the current tax system on the development of the tourism industry in the country has not yet been fully explored. As a result, the tax legislation on the specifics of taxation of tourism activities is outdated and does not take into account modern requirements. Today, travel companies pay about fifteen different taxes and fees - national and local. The large tax burden significantly impedes the development of the tourism sector. The article is devoted to the study of issues of improvement of taxation of tourism business in Ukraine. The purpose of the article is to determine the structure of taxation of the tourism industry in Ukraine and to develop theoretical principles, practical recommendations for improving the taxation of tourists. The article considers modern tendencies of tourism development in Ukraine, reveals the peculiarities of its taxation, proposes recommendations for modernization of the system of taxation of tourism enterprises taking into account world experience.

Key words: taxation, competitiveness, enterprise, sphere of tourism, tax system, travel operator, travel agent.

В даний час підприємства туристичного бізнесу займають вагому нішу в світовій економіці. В умовах глобалізації та відкритості кордонів, туристичний бізнес як ніколи відчуває підйом, і для економік багатьох держав є практично основним джерелом формування бюджету.

З огляду на особливості даного бізнесу, підприємства туристичної індустрії мають спеціальну систему оподаткування. Тому керівникам підприємств туристичного бізнесу

необхідно володіти інформацією про особливості оподаткування в туристичній сфері.

Сфера туризму взаємодіє з виробничою інфраструктурою муніципалітету або регіону, оскільки її розвиток не може обійтися без будівництва доріг, облаштування нових територій, створення паркової зони, розвитком курортології і т.п. В їх реалізації беруть участь приватні організації та місцеві органи влади. Зростання обсягів виробництва в результаті діяльності сфери туризму передається іншим суб'єктам господарювання. Внаслідок чого збільшується прибуток і, отже, зростають податкові відрахування.

Туристична індустрія – це робочі місця, розвиток інфраструктури і, як наслідок, валютні надходження в бюджет держави через діючу систему оподаткування. Сплата податків – це попередньо визначена і затверджена законом процедура вилучення частини доходів. До компаній, які працюють у туристичній індустрії, застосовуються кілька видів податків.

У науковій літературі оподаткування туристичної діяльності розглядали такі науковці, як: Данканич Т.П. [1], Діденко А. В. [2], Мельник П. В. [3], Новосельська Л. І. [4], Розметова О. Г. [5] та ін. Зважаючи на постійні зміни у податковому законодавстві та важливість вивчення даного напрямку для ефективного функціонування туристичної галузі дана проблематика є актуальною та потребує детального вивчення та уваги.

Метою статті є визначення структури оподаткування галузі туризму в Україні та розробка теоретичних положень, практичних рекомендацій щодо удосконалення оподаткування суб'єктів туристичної діяльності.

Як правило, організації туристичної індустрії займаються туроператорською або турагентською діяльністю, а більшість з них – одночасно тим і іншим. Туроператор формує, просуває і реалізує туристський продукт. Турагент тільки просуває і реалізує. Отже, в процесі туроператорської діяльності представляється пакет послуг, а турагент тільки реалізує туристичні путівки на комісійній основі.

Порядок сплати податків в Україні компаніями, що надають послуги в сфері туроператорської та турагентської діяльності, визначено в Податковому кодексі [6]. І якщо говорити про особливості оподаткування даного сегмента ринку, то головним чином це відноситься до адміністрування ПДВ.

Підприємства, задіяні в сфері туристичних послуг, можуть виступати в якості туроператорів або ж турагентів. Об'єктом оподаткування в сфері туристичної діяльності є:

- для туристичних операторів – туристичний продукт. Туроператори займаються або розробкою власного туристичного продукту, або реалізацією від свого імені продукту, придбаного у сторонніх організацій. Також туроператор може надавати послуги в рамках комісійних (агентських) договорів, пов'язаних з постачанням туристичного продукту;
- для туристичних агентів – винагорода, що одержується від туроператора (або іншої особи) за договорами комісії (агентськими договорами). Як правило, туристичні агенти задіюються в якості посередників при реалізації туристичних послуг, власником якого є туроператор.

Головною відмінною рисою оподаткування туристичного продукту є так званий маржинальний метод визначення бази оподаткування [6]. Суть цього методу полягає в тому, що оподаткуванню підлягає не повна вартість турпродукту, а лише сума винагороди, яку отримує туроператор (тобто різниця між його доходом і сумою витрат). Для різних видів операцій правила визначення винагороди туроператора визначені в ПКУ [6]:

- місце споживання – територія України: об'єктом оподаткування виступає різниця між вартістю реалізації та витратами, які були понесені оператором в зв'язку зі створенням (перепродажем) такого продукту.
- місце споживання – за межами території України: об'єктом оподаткування є різниця між вартістю реалізації та витратами, які були понесені оператором в зв'язку зі створенням (перепродажем) такого продукту.

Щодо зарубіжного досвіду, то у Німеччині для оподаткування ПДВ для підприємств,

що працюють в сфері туризму, існує спеціальне законодавство, що кардинально відрізняється від законів, які регулюють інші сфери бізнесу. Так, наприклад, оборот від продажу поїздок в треті країни за певних умов цілком звільнений від оподаткування ПДВ, а оборот від продажу поїздок по країнах ЄС за певних умов підлягає тільки частковому оподаткуванню ПДВ, що веде до значного зменшення оподатковуваного прибутку та відповідно збільшення прибутковості бізнесу. Спеціальне законодавство діє для всіх підприємств, що пропонують послуги в сфері туризму. Суть спеціального законодавства полягає в тому, що всі послуги туроператора, надані туристам, розглядаються спільно, як єдине ціле. Із суми, отриманої від продажу туру і всіх супутніх послуг, віднімається сума всіх витрат на складання даного туру. Так розраховується бруutto-прибуток, виходячи з якого визначається сума ПДВ. Особливо треба відзначити, що ПДВ, зазначений в рахунках витрат на складання туру, до відрахування не підлягає (наприклад, ПДВ з рахунків за перевезення туристів по території Німеччини). Якщо мета поїздки знаходиться поза Євросоюзом (в законі про ПДВ ці країни названі «треті країни») і всі задіяні субпідрядники також знаходяться в третіх країнах, то при дотриманні зазначених вимог оборот від продажу поїздки цілком звільнений від оподаткування ПДВ, туроператор не платить з цих доходів ПДВ. Якщо задіяні субпідрядники та надані ними послуги тільки частково належать до третіх країн і частково до Євросоюзу, то тільки та частина обороту, яка відноситься до третіх країн, звільнена від оподаткування ПДВ.

В Україні туроператор як юридична особа може обрати загальну систему або третю групу спрощеної системи оподаткування. При спрощеній системі оподаткування ставка єдиного податку – 3% доходу для платників ПДВ та 5% доходу для неплатників ПДВ (обсяг доходу не повинен перевищувати 5 млн грн. протягом календарного року).

Для турагентів – юридичних осіб можливі ті самі варіанти обрання системи оподаткування, що і для туроператорів. Турагенти – фізичні особи -підприємці мають право обрати загальну систему або спрощену систему оподаткування.

У разі обрання турагентом – ФОП загальної системи оподаткування необхідно сплачувати ПДФО за ставкою 18% із суми чистого оподатковуваного доходу, тобто різниці між загальним оподатковуваним доходом (виручкою у грошовій та негрошовій формі) і документально підтвердженими витратами, пов'язаними з господарською діяльністю.

Спеціальним «туристичним» податком в Україні є туристичний збір, який перераховується до бюджету відповідної місцевості. На підставі ст. 268 ПКУ цей збір стягується суб'єктами підприємництва з туристів в розмірі від 0,5 до 1% від вартості (без ПДВ) всього періоду проживання (ночівлі) туриста [6].

Звернемо увагу, що на відміну від існуючого раніше курортного збору (що утримувався на території курортних районів), туристичний збір сплачується на всій території України.

Туристичний збір належить до місцевих податків і зборів, надходження від яких зараховуються до місцевого бюджету. У санаторно-курортних організаціях сума туристичного збору включається у вартість путівки. В результаті такого підходу справляння туристичного збору може порушувати прозорість його сплати. Туристи, які зупиняються в санаторно-курортних організаціях, оплачують тільки користування послугами санаторію, хоча, крім цього, вони також користуються послугами загальноміської інфраструктури. Особи, що надають послуги розміщення у власних квартирах і будинках, часто не реєструються як підприємці, відповідно, ними не сплачується даний збір. Крім цього, відсутній контроль за сплатою туристичного збору туристами, що приїжджають на особистому автотранспорті.

Слід відмітити, що сьогодні на туристичному ринку України діє велика кількість організацій, за рахунок чого рівень конкуренції на ринку набагато вище, ніж кілька років назад. Тому в результаті зниження податкових ставок і надання податкових пільг організаціям туристичної галузі України слід очікувати зниження цін на туристичні послуги.

Враховуючи, що ціна є найважливішим фактором конкурентоспроможності туристичних організацій, внаслідок модернізації системи оподаткування прогнозується підвищення їх конкурентоспроможності і, як наслідок, розвиток туристичного ринку України.

Оподаткування не тільки самих підприємств у сфері туризму, а й підприємств, обслуговуючих туристичну галузь, здійснює вплив на конкурентоспроможність підприємств в сфері туризму (рис.1).

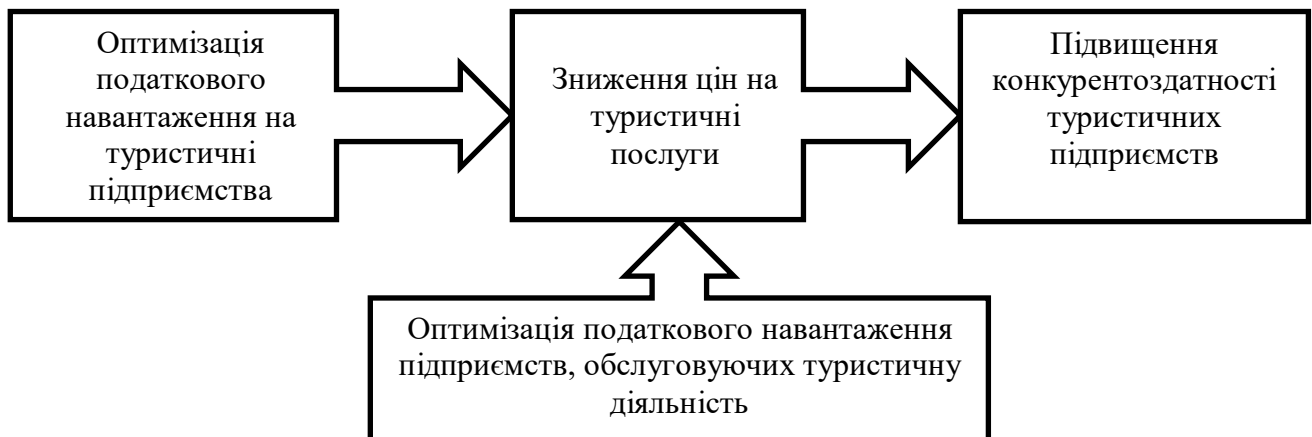

Рис. 1 Зв'язок системи оподаткування та підвищення конкурентоздатності підприємств у сфері туризму

Таким чином, оподаткування є інструментом підвищення конкурентоспроможності підприємств в сфері туризму. Слід зазначити, що туристична галузь не обмежується організаціями туризму – вона включає в себе цілий комплекс обслуговуючих підприємств. Тому надання їм податкових пільг вплине і на туристичні організації.

Зокрема, в рамках модернізації системи оподаткування підприємств в сфері туризму рекомендується застосування таких заходів:

- запровадження пільгового податку на додану вартість, а також повернення або відшкодування податку, як це практикується у всьому світі;
- скасування податку на прибуток організацій для музеїв і зниження для готелів. Дана міра покликана підтримати об'єкти туристичної інфраструктури в Україні і має привести до зниження вартості туристичних послуг і витрачання заощаджених коштів на розвиток і рекламу;
- зниження для малих підприємств, обслуговуючих туристичну галузь (харчування, прибирання, сувеніри), ставки з податку на прибуток.

В даний час відсутня система методів податкового регулювання сфери послуг в туризмі, хоча податкове регулювання діяльності туристичних підприємств розглядається державою як пріоритетний напрямок регулювання сфери послуг. Такі нюанси в оподаткуванні організацій задіяних у сфері туризму дають можливість вироблення необхідних рекомендацій, спрямованих на поліпшення системи збору податків в туристичній індустрії, як чинника майбутнього процвітання цієї галузі.

Таким чином, з огляду на особливий характер діяльності даних підприємств, слід зауважити, що такі підприємства повинні мати особливу систему оподаткування. Знання та інформаційне забезпечення про систему оподаткування підприємств сфери туризму відкриває керівникам можливість своєчасно і в повній мірі здійснювати сплату податків до бюджету. Створення оптимальної системи оподаткування – головне завдання держави. Як показує зарубіжна практика, розвиток туристичної галузі буде можливий в тому випадку, якщо законодавчі та виконавчі органи державної влади усвідомлять всю важливість ролі туризму в соціальному і економічному розвитку України, що і стане напрямком подальших наукових досліджень.

Список використаних джерел

1. Данканич Т.П. Облік турагентської діяльності та операцій по її оподаткуванню / Т.П. Данканич // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія “Економіка”. – 2010. – Спец. вип. 29, Ч.2. – С. 57-63.
2. Діденко А.В. Проблеми моделювання системи оподаткування туристичного бізнесу в Україні / А.В. Діденко // Вісник Запорізького національного університету. Серія «Економічні науки». – 2010. – №1(5). – С. 89-96.
3. Мельник П.В. Напрями удосконалення оподаткування туристично-рекреаційної діяльності / П.В. Мельник, Г.Г. Старостенко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://tourlib.net/statti_ukr/melnyk2.htm.
4. Новосельська Л.І. Переваги та недоліки Податкового Кодексу України / Л.І. Новосельська // Економіка планування і управління галузі. – 2012. – № 6. – С. 269-272.
5. Розметова О.Г. Державне регулювання оподаткування суб'єктів туристичної діяльності / О.Г. Розметова // Інноваційна Економіка. – 2012. – № 35. – С. 6-8.
6. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року № 2756-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main>.

References

1. Dankanich, T.P. 2010. “Oblik turagentskoyi diyalnosti ta operatsiy po yiyi opodatkuvannu [Accounting for travel agency activity and operations on its taxation]”. *Scientific Bulletin of Uzhgorod University* 29, 2: 57-63.
2. Didenko, A.V. 2010. “Problemi modelyuvannya sistemi opodatkuvannya turistichnogo biznesu v Ukrayini [The Problems of Modeling the Taxation System of Tourist Business in Ukraine]”. *Bulletin of the Zaporizhzhya National University* 1(5): 89-96.
3. Melnyk, P.V. and G.G. Starostenko. 2010. Napryami udoskonalennya opodatkuvannya turistichno-rekreatsiynoi diyalnosti [Directions of improvement of taxation of tourist and recreational activity]. Accessed 7 november 2018 http://tourlib.net/statti_ukr/melnyk2.htm.
4. Novoselskaya, L.I. 2012. “Perevagi ta nedoliki Podatkovogo Kodeksu Ukrayini [Advantages and disadvantages of the Tax Code of Ukraine].” *Economy of planning and management of the branch* 6: 269-272.
5. Rosmetov, O.G. 2012. “Derzhavne reguluyvannya opodatkuvannya sub'ektiv turistichnoyi diyalnosti [State regulation of taxation of subjects of tourism activity].” *Innovative Economics* 35: 6-8.
6. Podatkovyy kodeks Ukrayiny vid 2 hrudnya 2010 roku № 2756-VI [The Tax Code of Ukraine dated December 2, 2010 No. 2756-VI]. Accessed 7 november 2018. <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main>.

УДК 677.042:661.185

DOI: 10.31339/2617-0833-2018-2(25)-67-75

ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОТИМІКРОБНОЇ ДІЇ КОМПОЗИЦІЙ ЕКОЛОГІЧНО-БЕЗПЕЧНИХ ПОВЕРХНЕВО-АКТИВНИХ РЕЧОВИН

Параска О. А., Рак Т. С., Ротар Д. В.

STUDY OF THE ANTIMICROBIAL ACTIVITIES OF COMPOSITION BASED ON ENVIRONMENTALLY SAFE SURFACE ACTIVE SUBSTANCES

Paraska Olga, Rak Tetyana, Rotar Diana

В статті визначено показники ефективності дії бінарних композицій екологічно-безпечних поверхнево-активних речовин на культури мікроорганізмів при різному мікробному

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>